

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

106.

Bravii Români aradani la congregație.

În repetite rânduri am avut privilegiu a admira pe Românii din comitatul Aradului, pentru ținuta lor strălucită românească la congregațiile comitatense. Îndesbi însă adunarea din iarna trecută ne-a arătat că aci e vorba de o frumoasă pildă de disciplină și organizare, — iar prin lupta dată de fruntașii neamului nostru din acele părți chiar în săptămâna asta, Mercuri după Paști, ei s'au ridicat pe sine pe cea mai înaltă treaptă de stimă în ochii tuturor Românilor buni naționaliști!

Convocați de președintele clubului român din comitat, venerabilul Mihail Veliciu, Românii s'au întâlnit încă în preziua ședinței și au ținut o consfătuire, stabilind în frumoasă frăție ținuta ce au să aibă în ședință. Să dase de români cerere către congregație că de aci încolo *limba română* să fie și ea *limba protocolară*, ofici-oasă, asemenea îndreptățită limbii maghiare, — și a sprigini această propunere au alergat la Arad 106 membri români ai congregației, mai mulți decum ne e dat a vedea undeva pe aiurea, nici în cele mai românești comitate!

Și încheați în șiruri dese, au intrat în sala congregației, unde îi așteptau, să se măsoare cu ei, 150 de Unguri.

Comitele a pus întâiu și întâiu la desbatere cererea românilor, ca fiind cea mai însemnată și grabnică.

S'a încins o luptă crâncenă, desnădăjduită din partea Ungurilor, înălțată din partea Românilor.

Președintele Românilor dl Mihail Veliciu, cum și domni Dr. Stefan C. Pop și Dr. Ioan Suciș toți trei distinși iuristi, în vorbiri luminoase, convingătoare și pline de foc național, au dovedit până la evidență, că dreptul e pe partea lor, căci legea zice apriat, că limba protocolară a congregațiilor e cea maghiară, dar pe lângă ea poate fi și ori-care alta, dacă a cincea parte a membrilor congregației o cer asta! Firește legea înțelege a cincea parte din membrii cari sunt de față în congregație la aducerea hotărârii, că aceia hotărăsc, nu cei ce-s pe-acasă!

Și aci erau Români acuși pe jumătate din congregație, nu numai a cincina!

Și prin strălucitele lor vorbiri cari au prelungit discuția asupra dreptului limbii române de la 8 1/2 până la 11 1/2 a. m. aprinseseră toate inimele pentru acest drept al frumoasei noastre limbi.

Ungurii vedeau că biruința românilor e sigură! Ce să facă? Au recurs la un abus, la un șiretlic nedemn! S'a făcut votarea pe față. Român după Român mergea la masa fișpanului și declara sărbătorește că: pretind limba română! Și-ți era mai mare dragul, spune ziarul român din Arad „Trib. Pop.“ — să vezi cum țeranii membrii ai

congregației, mergeau hotărâți pe lângă cărturarii lor fruntași și luptau pentru limbă și neam! S'au dat 106 voturi pentru limba română și 154 contra ei.

Deci mai mult ca partea cerută de lege!

Spre marea uimire și aprindere a Românilor însă comitele suprem declară, că dreptul limbii române a căzut, căci având congregația asta, cu membri cari lipsesc cu tot, vre-o 600 membrii, a 5-a parte ar fi 121, și românii având aci numai 106, au căzut! Sfruntată și desperată pălmuire a legii și a dreptății! Au numărat adevă și cele 340 voturi ce lipsesau, și cu acelea a răsucit lucrul scoțându-o bătută pe dreapta limbă biruitoare!

Să va da recurs la ministru contra acestei răstălmăcirii volnice și păcătoase.

Și până a vedea sfârșitul, trimitem un călduros salut celor 106 bravi dela Arad, cari pildă viuă s'au făcut pe sine tuturor Românilor de pretutindenea, cum să se poarte în congregațiile și în toate corporațiunile în care au drept.

Trăiască cei 106 și bravii lor conducători!

Tactica.

Dr. Pacak, distins politic ceh, șeful clubului cehic, ținând de curând la Kuttentberg o vorbire în o adunare politică fruntașă, s'a ocupat amănunțit cu situația politică din Austria, cercetând cum și ce fel ar putea trage poporul ceh mai mult folos dintrênsa. Politic probat și serios, Dr. Pacak a vorbit între altele și de tactica politică, și a enunțat următoarele principii, asupra cărora ar fi bine să mediteze mai mulțșor și politicienii noștri cari țin cu atâtea tărie la tactica pasivității noastre.

Dr. Pacak a zis:

»In Viena situația e rea, dar' și mai rău e, că noi nu suntem cu totul solidari. Să ne unim odată în privința mijloacelor și a drumului, pe care să mergem, și apoi să lucrăm solidari.

In privința programului politic, să rămânem la programul dreptului de stat și al egalității, — în privința tacticii însă, să alegem pe cea pentru prezent, de cea pentru viitor!

»In privința mijloacelor, să nu dăm directivă deputațiilor, nici pentru obstrucție, nici contra ei, nici pentru oportunist, nici contra lui.

»Steaua noastră conducătoare să ne fie: binele și înaintarea poporului și a patriei, dar' nu popularitatea personală«.

Judecată calmă și dreaptă.

Nu-i fericit Maghiarul...

»Nem boldog a Magyar« a strigat un fruntaș al vieții publice maghiare în plin parlament, doar chiar în anul milenar, când se puneau multe străduințe a face să pară fericită poporului maghiar viața sa în această patrie.

Și de atunci adesea a ieșit încă la iveală că »nem boldog«.

Acum special »Magyar Szó« e cătrănit de par-că a beut cerneală, că Episcopul maghiar romano-catolic Hettyei dela Pécs, a dat ordin prin care oprește aspru de a se cânta în bisericile rom. cat. ungurești Hymnus-ul cel vestit pe care altfel Ungurii voesc să-l introducă drept imn oficios național în locul lui »Gott-erhalte« al casei domnitoare!

Și Hettyei nu glumește. El zice: Nu-i permis, căci în acest hymn sunt versuri și espresii, cari se lovesc de dogmele bisericii catolice, și un atare vers, fie cât de »patriotic« altfel, nu pot ierta să se cânte chiar în biserică!

De aci supărare mare și vaete de cerneală, că iacă un episcop ungar prigonind »Hymnus-ul adorat al nației, prin ce mână apa pe moara lui »Gott-erhalte«, — deci iarăși și iarăși: »nem boldog a Magyar!«.

Chemați-ne la înviere!

Hunedbara, 15 Aprilie 1903.

Țeara întreagă e în plină ferebere. Obstrucția și mai ales apucăturile partidului 48-ist din dietă au creat țerii o situație absolut nouă.

E rîndul nostru și al tuturor naționalităților din țeară, să aprecieze și să lucreze așa după cum le impune situația schimbată.

Ar fi o miopie politică de neexcusat, dacă noi Românii și în fața acestei situații nouă, ne-am perde acțiunea zisă politică — în discute și în capacitări academice.

Curentul ce stăpânește țeara trebuie să ne răpească, să ne ducă în virtejul acțiunii faptice. Nu ne e gândul să îmbărbătăm la pescuirea în turbure. Aceasta nu intră în cadrele caracterului și a idealurilor noastre naționale.

Dar' ne nutrim cu credința, că bărbații noștri dornici de muncă și de acțiune, apreciind pe deplin și cumpetat situația schimbată, vor ști să-și facă socoteala acțiunilor spontanee și la vreme îndeplinite.

De câte-ori estremețiile prinse în horă cu sentimentul patologic dezvoltat pe temeiul dragostii și încrederii de sine, dusă până la absurditate — ajung să formeze punct de razem și de pornire în politica țerii noastre, e datorința cetățenilor, cu iubire adevărată de patrie, să-și ridice glasul și să-și îndrepte acțiunea așa fel ca să împedece, s'au cel puțin să reducă la ogașa cumințeniei afirmarea și întruparea astor-fel, de aberațiuni.

Temeiul și logica luptei ce o poartă acum kosuthiștii, pe tema proiectelor militare, e simplaminte o absurditate.

De luni de zile îmblătesc fraze ce nu-și au temeiul cinstit și nu-și au scop adevărat patriotic. Nu primesc urcarea contingentului de recruți pe motivele: că țeara e stoarsă, țeara e sêracă, nu mai poate suporta nouă sarcini militare și apoi, zic ei, nici trebuința nu cere, ca să avem o armată și mai puternică, în vreme-ce nu se arată din nici o parte vre-o pornire inimică.

In același timp însă — tot aceeași kosuthiști și și tot în același timp promit, că votează proiectele militare — sub condiția introducerii limbii ungurești în armata recrutată în Ungaria, introducerea emblemei, a drapelului maghiare la aceeași armată.

Va să zică: aceeași oameni, cari în momentul, când afirmă și dovedesc ca date statistice, că țeara nu mai poate suporta sarcine nouă, în același moment promițându-li-se maghiarizarea și prin armată — au și promit pe socoteala aceleiași țeri, zise și dovedită sêracă, zeci de milioane cerute de sarcinile nouă.

Ciuperca aceasta a șovinismului orb amenință să sdruncine temelia statului, a patriei acesteia la care noi ținem atât de mult, căci noi aici avem îngropați: moși și tați...

E de dorința noastră să ne ridicăm glasul nostru și să spunem celor înfierbântați, că noi suntem 3 milioane de cetățeni, care plătim dare de bani și de sânge, și care nu primim logice kosuthiste.

In meritul chestiunii nu discutăm. Nu ținem de oportun. Căci așteptăm dela fruntașii noștri să ne cheme la adunări — ținute în centru de centru, unde chibzuind asupra situații impuse, să ne formăm punctele noastre de vedere, și să fixăm moțiunile trebuincioase, pe care să le arătăm parlamentului din Budapesta.

Par'că auzim vuietul, ce va produce așteptarea noastră în multe cercuri românești, pe tema... »la parlamentul din Budapesta«.

Da, acolo să mergem, căci casa țerii e și casa noastră. Reservele ce ni-le avem le susținem, dar' cerem ascultare. Avem drept să o cerem, și nu căutăm aici punctul teoriilor naționale. Sunt ocașii să îl precisăm la timpul potrivit.

Acum aducem moțiunile adunărilor noastre în tovărășia tuturor acelorora, care primesc vederile noastre și sunt de acord cu crezul nostru politic.

In chipul acesta nu căutăm și nu predispunem colisia cu poliția și cu administrația.

Credem să fim înțeleși și așteptăm — chemarea la înviere!

Un tiner veteran.

Risum teneatis!...

— Un general ungar într'o ureche. —

La Roma s'a ținut, precum am mai amintit, un congres latin, în 13 și 14 Aprilie n., la care au luat parte Italiani, Francezi, Spanioli, Români și Portughezi, ca reprezentanți ai celor 5 popoare de gintă latină.

Congresul a fost în felul său măret. S'a ținut în marile încăperi ale Capitoliului. Principele Collona, primarul urbei Roma, a ținut un mare discurs, scoțând la iveală că ce mult are să mulțumească civilizația de azi ginții latine, care prin popoarele ce o alcătuiesc, a contribuit în măsură uriașă la ridicarea civilizațiunii nu numai a Europei, ci a lumii întregi. Scopul congresului latin e, a ridica iarăși limba latină, mama limbilor romanice de azi, la rolul ce-i compete în știință. Ministrul italian Nessi în vorbirea sa, a spus că pe lângă aceste scopuri culturale, congresul trebuie să aibă între țintele sale și pe aceea, de a lucra, ca popoarele latine să formeze cu timpul o alianță de state între statele lor.

Ministrul francez de culte, Chaurmîe, a fost și el de față și a ținut și el o aventată vorbire despre unirea și înfrățirea spre care trebuie să tindă popoarele de viță latină.

Până aci toate bune și frumoase, și ținute în demnitatea ce se cuvine marelui act al inaugurării congresului latin.

Dar din mijlocul acestui tablou imponent, n'a putut lipsi nici figura ridicolă a unui ungar, care să apară ca o abnormitate, un hurlup al congresului.

A fost — precum ne spune ziarul »Alkotmány« — generalul ungar Tür, care petrece în Italia, ceva tovarăș de-alui Kossuth, retras la viață tignită sub cerul senin al frumoasei țeri latine. El s'a dus și el la congres și s'a dat să vorbească și el în fața fruntașilor falnici ai glorioasei ginte. A lădat străduința ei, a aprobat planul ei de a forma o alianță, care va fi datătoare de ton în Europa, — dar a rugat cu o cale congresul, să primească și pe Unguri în simula alianței latine!... (Că ei sunt streini aci în inima Europei și n'au rude decât cam îndepărtate pe frații Turci, și s'ar băga bucuros și ei în o familie mai bună... De s'o putea cumva o atare încuscrie.)

Firește cei din congres au zimit de vorba copilărosului general și au trecut peste ea la ordinea zilei.

Nu cumva dl Tocilescu a pus colorii italiene pe pieptul Românilor în Ungaria ca o încurajare pentru Tür cu planul său de înfrățire maghiar-latina?

Croatii.

In aceste zile de generală amorfie politică a noastră, a Românilor din țerile coroanei ungare, — noi care purtăm încă în suflete luminoasele aduceri aminte de zilele, când și noi dădeam atât de vii și strigătoare semne de vieată, prin acțiuni politice, prin întruniri bine arangate, prin mișcări la ori-ce privilegiu bun, — nouă ne cade azi așa de bine a ne odihni

ochii peste chipul viu ce ni-l presentă poporul Croat de mai bine de o lună de zile.

Căci Croații prin mișcările lor protestatatoare, huiduitoare chiar, la adresa nisuițelor de maghiarizare, prin zbaterile lor răsunătoare, ne reamintesc zilele cele vii ale anilor noștri nu de mult trecuți, — doar' că în formă și mai pronunțată, mai cutezată, am putea zice mai eroică, decum fuseseră ale noastre mișcări!

Am făcut repetite amintiri în numeri trecuți de demonstrațiile lor contra îmbulzirii limbei maghiare la căile lor ferate pe tablele de inscripții și a steagului unguresc, — și știrile ce vin din Croația zilnic, nu înceată a spune, că demonstrațiile contra Ungurilor se țin lanț și nu pot fi cu nimic potolite.

În Zagrabul însuși, capitala Croației, unde e reședința Banului Croat, om de încredere al guvernului unguresc, — Dumineca trecută au fost siliți a aduce încă o companie de dragoni spre întărirea poliției pentru ținerea ordinii în oraș! Nainte de amiazi gendarmii umblau în patrule de câte 4 inși laolaltă, după amiazi deja nu mai cutezau să umble câte 4 prin oraș, ci numai câte 6, înarmați gata de războiu. Ear' regimentul de infanterie Nr. 16, a stat gata în casarmă toată Dumineca, ca venindu-i poruncă, să poată ieși și el cu armele pentru a lucra la liniștirea mulțimei infuriate. Și fiind Duminecă, din satele din jurul capitalei, venise potop întreg de popor la Zagrab, așa că gloatele demonstrațiilor, au crescut grozav, alăturându-se lor și cei 2000 de măestri zidari ce se chiar puseseră în grevă, și mulțimea adunată de pe sate.

Foile opoziționale, care de-o săptămână ațită greu contra Banului, contra guvernului unguresc

și contra a tot ce e maghiar, sunt confiscate de poliție zi de zi.

Din băile dela Golubeț, făptuitori necunoscuți au înstrăinat 200 kilograme de dinamită, și cu aceea se vorbește că au de gând să asvêrle în aer stația cu steagurile și tablele ei ungurești.

Guvernul croat, cu Banul în frunte, ar fi cerut dela comanda Regimentului, soldați pentru a păzi edificiile cutari (stația, casa Banului etc.), dar comandantul i-a răspuns că pentru așa ceva nu dă soldați!

Duminecă dimineața pe palatul Banului erau lipite placate mari, cu inscripția:

„În palatul acesta sunt de închiriat locuințe, ce pot fi luate îndată în folosință... ceea-ce se tâlcuește așa, că tinerimea și demonstrații nu-i mai dau mult Banului de locuit în acele case, ci ele în curând pot ajunge a fi — „de închiriat“!

Au urmat iarăși demonstrații cu spargeri de ferești și rupere de table ungurești.

Femeile croate au mare rol în demonstrații. Ele ies sara pe strade și îmbărbătează pe tineri și pe bărbați a-și face datoria!

Să spune că dacă nu va înceta în grabă ferebrea asta care e mărghinaș cu revoluțiunea, — vor fi siliți a decreta statariul în oraș ori în întreaga provincă.

Iată tipul unui neam, ce nu se dă așa de ușor călcat pe cap! Să cred puternici guvernării maghiari ai acestei țeri, și cred a putea încăleca și pe Croați, cari altfel au asigurată, prin lege o largă neatarnare în lăuntru țerii, și se ating de drepturile ce le au ei prin lege, — în fața acestor lucruri însă aceia nu stau tufe, nu se supun în chip nebarbătesc, laș, ci se împotrivesc cu bărbăția ce se șede astorfel de situații! Și de aceea sunt temuți și de îndrăs-

ciupitură, că de câte-ori ciupea înghițea aproape un sac de grăunțe. După-ce isprăvi grăunțele, mai stătu puțin, dar când vru să sboare, văzu că n'o ajută aripele; — se mai mătăhăi, se mai legănă pe picioare, apoi buf! la pământ. Se sbătu de câte-ori de sgudui pământul, apoi se făcu liniște.

Atunci voinicul strigă:

— Injugați boii și hai să mergem.

Când se apropie de ea, era ca moartă. Munciră de opintiră, cu multă greutate o urcă în car. O leagă cu lanțuri de picioare, o înfășură peste tot, trecu lanțul prin nările nasului, așa că nici nu se mai putea mișca. După-ce dete comanda să plece, iată că se vede pe mare venind în spre ei un palat de cleștar frumos și strălucitor cum nu se mai văzuse pe lume.

În el se vedea Zeița Mărilor frumuseța lumii.

Voinicul rămase înmărmurit de frumuseța palatului de cleștar și fermecat de frumuseța și corpul ei gingaș și plăcut, — iar privirea ochilor seducători, îl zăpăci de tot. Și fără să vrea apucă spre ea.

Oamenii dela car rămase cu gurile căscate cât niște căldări sparte; astfel că carul se opri în loc.

— Unde te duci voinice!... strigă Harap, — întoarce-te îndărăt căci ești pierdut.

neții politicieni unguri și ei își vor câștiga și păstra dreptul lor.

Prin punerea mânilor în sîn, prin o pasivitate amorțită, nu numai că nu se câștigă drepturi nouă, dar nu se pot susține nici cele avute!

Corespondență

O frumoasă procesiune, Alegere de preot în Hărău, etc.

Deva, April 1903.

Stim Dle Redactor!

Ca toți românii buni așa și noi ținând strâns la obiceiurile vechi — și ca în anii precedenți așa și acum întreg poporul de aici în frunte cu vrednicul M. On. D. protopresbiter G. Romanul și între armonioasele cântări ale corului bisericesc am făcut și est-an în 20 l. c. n. obiceiuita procesiune la câmp spre sfințirea grânelor. Un obicei creștinesc și bun acesta. Mi-a plăcut foarte mult — și viu am fost atins văzând că românii noștri — domni și țerani — deși sunt în un oraș a la Sodoma-ungurească totuși batâr obiceiurile și le păstrează.

La sfârșitul serviciului M. O. D. protopresbiter a ținut o frumoasă vorbire poporului adunat arătând însămnătatea susținerii vechilor noastre datini.

În 21 l. c. am avut alegere de preot la Hărău. Parochia devenită vacantă acum 6 luni — prin moartea regretatului preot Ioan Ioanovici, a dobândit deja preot, spre marea bucurie și însuflețire a sërmanilor credincioși. A fost un singur concurent dl Iosif Tilicea cleric absolut și învățător în Pișchint. Actul alegerii a fost condus cu tact, de M. O. D. protopresbiter tractual G. Romanul și a decurs în cea mai mare liniște. Resultatul: dl I. Tilicea a întrunit toate voturile, 77. Dl presbiter îl declară ales.

Plăcut am fost atins de bucuria generală a poporului credincios de aci — știindu-se și ei de aci înainte iarăși cu păstor, care se le fie de ajutor în luptă contra cutropitorului curent de maghiarizare, ce prin „nemeșii“ de aci se varsă cu tot dina-

Atunci voinicul de și foarte mănios, dar nu vroi să mai calce cuvântul năzdrăvanului bun tovarăș de drum și începu să strige la oameni să pornească înainte repede, îndemnând boii la drum.

Zeița Mărilor atunci începu să cânte, așa de dulce, frumos și melodios, că doar s'ar întoarce voinicul la ea, Știa că punând mâna pe voinic, va putea lua îndărăt și pasărea, — ce era averea ei. Căci în fiecare zi îi făcea câte un ou frumos de aur, care prețuea cât zece corăbii.

În fine cu multă trudă de zi și noapte pe drumuri ne-umbrate, sate depărtate și pustiri cum erau pe atunci, voinicul ajunse cu pasărea vie ne-vătămăta la curtea împărătească, — dar legată cobză.

Impăratul singur le eși întru întâmpinare cu muzici, trimbețe și alaiuri. Și le dete de mâncare și de beut de ținu trei zile. Numai voinicului nu știu ce-i spunea inima că nu tocmai era vesel.

Toți oamenii dela car, după chef nu le încăpea pe gură spunând care cea văzut, cea pățit și cum a văzut Zeița Mărilor frumuseța lumii. Cei doi vizitii auzind aceasta se duse la împărat și-i spuse:

— Înălțate Impărate! Voinicul a spus că el e în stare să Vă aducă și pe Zeița Mărilor frumuseța lumii.

dinsul de cătră aristocrația maghiară din Deva. După cum am văzut poporul are mare încredere în alesul său că va fi un vrednic urmaș al regretului antecesor. Dorim dlui Te-llicea păstorire pacinică și cu dragoste.

După actul alegerii, s'a servit încă un parastas pentru regretatul preot I. Ioanovici. A servit M. O. D. presbiter G. Romanul și preoții Guga din Șoimuș și Maior din Almaș. Întreg poporul a luat parte. Lacrimile ne arătau jalea adâncă ce o sufer creștinii de aici după moartea vrednicului lor fost preot...

Cătin.

Ce sameni, culegi.

Sameni vânt, culegi furtună. Sameni ură și prigonire, vei culege eventual trântire la pământ ori asvêlire din mijlocul celor-ce te încungiuură!

Politicii unguri tot cu ce e mai primejdios se joacă. Prigonesc cum numai știu ei mai perfid semințele nemaghiare. Să te miri atunci, că până și blăjini Nemți se sbat și încep a-și căuta razim moral la frații lor din afară?

Ziarele maghiare se plâng cu amar, că în Germania nu mai încetează agitația contra Maghiarilor și că e primejdie a să lăți foarte tare curentul dușmănos Ungurilor.

„O femeie din Bonn — scrie „B. H.“ — a trimis redactorului nostru o scrisoare în care se ridică cu cuvinte aspre contra acelor nemți, cari azi prind orice privilegiu ca să ațite contra Maghiarilor! Și trebuie știut, zice ziarul maghiar, că în Germania nu e mic numărul acelor cari ved o fîntă în ațitarea contra Maghiarilor, și își asigură prin asta înaintarea lor politică, ori pânea. Ei pășesc în legătură cu Sașii din Ardeal și cu Nemții din Ungaria, și se silesc a trezi în ei credința, că grosul locuitorilor din imperiul germân, îi spriginesc în cauza lor“!

S'a găsit acum o femeie, (soția unui Ludwig Mayer, o fi ceva Jidăncuță de pe aici, rătăcită cu soțiorul său perciunat în Germania, unde poate nu le-o merge chiar bine, și își caută merite la Unguri, să vie iar aici...) și scrie foi ungurești o carte de departe, din Bonn, în care tare ciartă pe agitatorii nemți. Ea zice:

Impăratul auzind aceasta, sări în sus de bucurie, — mai cu samă că el era ne-însurat și nici o prințesă sau fată de împărat n'a voit să-l ea din pricină că era foarte urit; — și vrînd să le facă în necaz la toate, chemă voinicul la el:

— Ascultă voinice! eu am visat astă-noapte că tu ești în stare să-mi aduci Zeița Mărilor frumuseța lumii. Dacă o faci pe asta, apoi îți dau avuție câtă poțești și nu te mai supăr cu nimic.

Voinicul atunci căzu în genunchi înaintea împăratului, și îl rugă ferbinte să-l scutească de această sarcină care nu e în stare să o facă.

— Mai bine Înălțate Impărate, — zise voinicul, — trimite-mă să aduc un cărd de lei, tigri sau urși, — căci așa fi în stare să mă lupt cu ei, — decât să aduc Zeița Mărilor frumuseța lumii; căci sub farmecul unei asemenea frumuseți!... puterea mea nu mai prețuește nimic...

Și voinicul era gata să cază fără simțire la gândul că va mai vedea încă odată Zeița Mărilor frumuseța lumii fără să fie a lui.

— Va să zică și tu voinice o numești frumuseța lumii?

— Da Înălțate Impărate!

— Atunci cu drept cuvânt e frumoasă! prețuește dară cât două împărății...

— Înalte Impărate! e frumoasă că prețuește mai scump decât cea

„Dacă mă gândesc bine, vin la încredințarea, că această ațitare e fără rost. Hase, mare maghiarofob, tot mereu se laudă cu aceea, că el (când s'a sculat în Reichstag contra Ungurilor), nici n'a nădărdit întrevinerea guvernului, dar' a spus'o acolo verde, că ar fi timpul a da o lecție Maghiarilor și a asvêrli asupra Buda-peștei o proască de apă rece!

„Pe mine (adecă pe jupâneasa) mai ales agitația contra Impăratului german m'a scandalizat! (Auzi, auzi!) Că e o prostie a lăți vestea, că Impăratul ar fi declarat, că a jertfit pe Sașii din Ardeal Ungurilor! Fie-cine numai aceea poate jertfi, ce are la mâna s'a. A jertfi pe Sași, Ungurilor, e ridicol, și sună așa, ca și cum Ungurii ar fi numai hoheri!

„Cu câte-va zile nainte de asta am auzit dela un redactor alui „Kölnische Zeitung“, că Sașii din Ardeal s'au pregătesc tare la aceea, ca în adunarea partidului Alldeutschic din Planen, să demonstreze contra Ungurilor. Așa se vede, că vor să repeteze sêrbările de gimnastică din Dresda dela 1883, unde au rupt cununa ce o trimiseseră Jidurii“...

Drăguță Jidancă, nu-i vorbă. Să insinuă gros la Pesta. Din chiar necăjita ei scrisoare însă, reese foarte viu, că politici unguri au început a secera furtuna a cărei vânt îl tot samănă de ani și ani!

Știri politice

— Războiul în Balcani. În 20 April o bandă de 500 bulgari, cei mai mulți în uniformă militară bulgărească, a trecut granița Macedoniei la satul Radoviț, și a încungiuurat o patrulă de pază turcească de 30 soldați. Toată ziua a ținut lupta. Turcii nu s'au dat. Pe urmă aceștia au primit ajutor și au bătut pe Bulgari, din cari au rămas morți 30 de inși, din Turci 9.

Iar la satul Smilance altă bandă bulgară de vre-o 500 a atacat miliția turcă. Au rămas morți 60 Bulgari și 30 Turci. Mulți Bulgari au fost prinși:

La satul Ribrica în altă ciocnire au căzut 10 soldați și 2 ofițeri bulgari.

Războiul se vede început.

mai frumoasă și mai strălucitoare stea de pe cer, — și mai prețioasă decât toate împărățiile și comorile de pe pământ. — Și e vrednică ca Măria-Voastră să fie robul ei.

— Du-te și ad'o căci alt-fel ești ucis de mâna mea!... urlă împăratul, ca un sêlbatic — sărind de pe tron și trântind buzduganul în pământ.

Atunci eși voinicul îndurerat cu mahnirea în suflet. Dar tocmai în adêncul inimei lui, licărea o scânteie de fericire și mulțumire; și își zise: „Cred că cu Harap năzdrăvanul am s'o fac și pe asta, — dar cel puțin pe drum am s'o sărut și eu odată măcar când o adormi“. Și ast-fel se duse de se plânse scumpului său tovarăș de drum.

— Ștăpâne! — zise Harap, — du-te la împărat și spune să-ți facă două buzdugane numai din oțel ciocănit. Și vom merge amândoi până la „Ostrovlul frumos“ pe țermul mării. Eu mă voi face cum m'ai văzut la locul unde ai găsit pana de-ți resuceai mustecioara în pèrul meu ca oglinda; tu ștăpâne să stai pe țarmul mării ascuns în tufe; iar când va veni Zeița Mărilor și mă va vedea așa cal țanțos și frumos, cum nu se mai află altul pe lume, — negru și neted la pèr, nările și ochii de foc, copitele albe de fildes, corn de aur în frunte și bătut în pietrii scumpe, potcoave de oțel, struneaua de aur, frâul și șeaua de mătase, lucrate nu-

FOIȚA

IANCU P. PĂUN

FECIORUL BABEI

— POVESTE —

(Urmare)

Voinicul cu ceata lui mergea zi și noapte fără odichnă pe drumuri anevoioase și rele cum era pe atunci: sate depărtate, drumuri neumbrate și mai peste tot pustiu.

După lung chin și amar de drum, ajunse, — oprindu-se pe țarmul mării la „Ostrovlul frumos“. Voinicul numai decât dete poruncă să deșerte grămadă sacii cu grăunțe și plecă de parte ascuzându-se în pădure, dând drumu boiler să pască iarbă, pe unde nu umblă decât numai cerbi, căprioare și cai sêlbatici.

În revărsatul zorilor, numai iată că dela miază-zi se ridică o lumină uimitoare de-ți lua ochii.

— Ce-i asta? — începu să strige toți oamenii dela car.

— Tacă-vê gura, — le zise voinicul, — că vine pasărea uriașă și de ne-o simți, ne înghite pe toți cu boi cu tot.

Pasărea cum veni și văzu grămada cu grăunțe, se așeză lângă ea și începu a ciupi cu lăcomie; dar ce

Ce va fi?

„Neue Freie Presse“ din Viena, gazetă mare, care altfel adesea scrie pe placul gurii celor din B-pesta, scrie mai nou, vorbind de obstrucția ce o fac Kossuthiștii în deta ungară:

„Majoritatea și minoritatea sunt azi în dieta, cu neînsemnate subtrageri, tot Maghiari.

„Ceva fi oare dacă milioanele de Slovaci și Români vor cunoaște slăbiciunea acestei diete, și vor urma pilda obstrucției, făcând o împotrivire contra Maghiarilor?”

„Căci nu vor sta naționalitățile totdeauna în nelucrare politică, și nu pentru totdeauna e asigurată legea electorală care dă majoritățile de azi din dietă!”

Zicem și noi!

NOUȚĂȚI

II. Sa Ioan I. Papp, noul episcop al Aradului a depus în Vinerea mare jurământul de credință pe legile țării în mâinile Maestății Sale. Chirotesirea întru Episcop va urma în 5 Maiu. La mulți ani!

Concertul dat de „Reuniunea română de cântări“ din loc, a doua zi de Paști sara, a succes în măsură deplină, spre desăvârșită mulțumire a numărului public ce l'a ascultat. Corurile de dame (Sborul de Vidu și Țiganca de T. Popovici) au fost de toată dragălașia, răpind publicul prin dulceața ori duioșia lor și storcându-i însuflețite aplauze. Corurile bărbătești (Știi mândro și Sus opincă!) au impus prin forța și puterea lor, special a plăcut „Sus opincă“, asupra căreia chiar și mai mulți străini s'au exprimat foarte favorabil, — iar corurile mixte, (pt. 1. 3 și 5. a programului) n'au lăsat nimic de dorit. În deosebi însă punctul din urmă, „Răsunetul Ardealului“ de Vidu, care prezintă serioase greutăți musicale, a fost așazăcând proba de foc a nou arangeatului cor, care însă a trecut o glorios! Această compoziție fericită, e foarte grea, totuși corul Reuniunii noastre a știut scoate în relief toate finețele compoziției, îndeosebi pe ale începutului și ale farmecătorului sfârșit. A fost punctul de forță al concertului și el a succes admirabil, lăsând pub-

mai în aur și pietrii scumpe care de care mai frumoase și mai strălucitoare, fii bun nădăjduit, că va veni la mine; căci tot ce se numește femeie, ține a-și mulțumi întâi ochii și al doilea inima. Ear tu stăpâne când vei vedea că se coboară Zeița din palatul ei de cleștar ce va veni plutind pe luciul mării și depărtându-se de el venind la mine, se eși din tufe și se svârli odată din toată puterea cu un buzdugan în palat, se-l faci fândări. Însă se cauți se nu rămâi cu ochii la ea, sau s'o privești mult căci ești pierdut: nu o se poți nimeri cu buzduganul drept; și de aci atarnă fericirea și norocul tău stăpâne. Dar buzduganul de al doilea se-l păstrezi!... căci ea va stârni vijelie și va porni marea în valuri spumoase, când se va repezi la tine stăpâne balaorii ce țin în spate palatu ce plutește; — atunci voi vedea de ești voinic sau nu.

Așa au și făcut.

Împăratul numai decât l'a poruncit două buzdugane și voinicul plecă la drum cu tovarășul său Harap năzdrăvanul.

Cum ajunse pe țărmul mării, voinicul descălecă și se ascunse în tufe cu cele două buzdugane.

Nu trecu mult și eată că se vede venind pe luciul mării palatul de cleștar în care era Zeița Mărilor frumusețea lumii.

licului cele mai dulci impresii. Dl I. Jantea, cand. adv., a cântat cu succes solo din piesă, dulcea doină tânguitoare.

Publicul și-a arătat satisfacția sa prin furtunoase aplauze la adresa tinerului cor, iar pe dirigentul său, dl I. Branga, l'a felicitat viu pentru prestațiunea la care a știut ridica Reuniunea, deși având cele mai multe elemente din popor.

Dl Branga, care cu atâtea desinteresare, din curată iubire de artă, a ostenit luni de zile instruind corul, poate fi mândru de succesul obținut.

Dar și pentru bravii coriști nu avem destule cuvinte a le lauda zelul și voința nobilă de a studia piese musicale grele, acuși trecând peste puterile lor.

Concertul a fost bine cercetat. Suma incasată a trecut peste 360 cor. din cari zre-o 200 cor. fiind spese, a rămas un venit curat de vre-o 160 cor.

După concert a urmat joc animat.

Aproape de miezul nopții au intrat în sală Călușerii, 11 flăcăi voinici, în mândrele lor costume, cu eșarpe și brăuri naționale, cu opinci în picioare și căciule la Mihaiu-Eroul pe cap. Au jucat fin, acurat, pe tact fără greș, în mijlocul încordatei atențiuni a publicului ce îndesuia sala în jurul lor. S'au produs cu jocurile: Bătuta, Brăul alunel și la urmă Călușerul în forma ca pe la Brașov, foarte reușite toate! Publicul i-a coperit cu aplauzele sale esprimătoare de admirațiune.

Bravo concertanți, bravo Călușeri! Coriștii au fost cinstiți de doi domni cu două butoaie de bere.

Advocat român în Brad.

Dl Dr. Ioan Papp, aduce la cunoștință, că și-a deschis *cancelaria advocațională în Brad*, judecătoria Baia-de-Criș, comitatul Hunedoarei.

Dl Dr. I. Papp este întâiul avocat român ce se stabilește în Brad, în centrul cultural al falnicului Zarand de odinioară. Fie în cias cu noroc așezarea distinsului tiner advocat aci, de care toți câți îl cunosc, inteligent și zelos, leagă cele mai frumoase speranțe!

Harap năzdrăvanul sta gătit frumos în toată splendoarea alergând încet și jucându-se pe țărmul mării, — de-i luca petcoavele de pe el la lumina soarelui de dimineață.

Zeița cum îl văzu, deschise în lături ușile palatului de cleștar și sări pe țărmul mării, ducându-se la cal:

— De unde vii cal frumos și năzdrăvan? — zise Zeița.

Calul însă se făcu că nu înțelege și nici nu știe să vorbească, — numai sărea ușor și se juca ca un copil draguț și alintat.

— Al cui voinic fecior de împărat ești Harap frumos? și cum ați putut străbate până în ținuturile mele?

Harap năzdrăvanul earăși tăcu.

— Cunosc că ești cal năzdrăvan după ochii tăi frumoși de foc; spune-mi unde e voinicul stăpânul tău?... e tiner? e voinic? are mustăcioară neagră? e chipos? ași vrea se-l văd.....știu bine că de dragul meu au venit până în acest loc depărtat și primejdios. Ah! unde-e? unde-i?... spune-mi căluț voinic și dragălaș — căci nu pot zăbovi.

(Va urma.)

Biserica arsă! „Trib. Pop.“ dela Arad ne aduce vestea, că turnul prea frumoasei biserici din Comlăuș a ars a doua zi pe Paști! Eșisără cu litiă la câmp, când de-odată cu spaimă văzu mulțimea, că turnul bisericii lor e în flăcări! Cu mari sforțări și primejduirea vieții, câți-va eroi credincioși au reușit de au tăiat partea arzătoare, care s'a prăvălit jos, scăpând astfel coborirea focului prin turn în jos la biserică. Totuși e pagubă de vre-o 3000 cor. Focul s'a iscat din umblarea copiilor cu lumini.

Vesti economice rele vin din multe părți ale țării. Frigul și ninsoarele căzute pe paștile apusene ca și pe-a noastre, au stricat pomii vâraticii și mai ales viile aproape de tot!

La „Masa studenților“ din Brad au mai încurs următoarele contribuiri benevole.

1. dela institutele de credit și economii „Albina“ din Sibiu 400 cor. „Victoria“ din Arad 500 cor., „Crișana“ din Brad 100 cor., „Doina“ din Câmpeni 100 cor., „Iulia“ din Alba-Iulia 100 cor., „Auraria“ din Abrud 50 cor., „Sebeșana“ din Sebeș 25 cor., „Lipovana“ din Lipova 20 cor., „Dunăreana“ din T.-Cubin 15 cor.

2) dela corpul profesoral din Brad ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu 17 cor., dela Dr. Pavel Oprîșa, prof. gimnas. și familia ca cunună eternă pentru fericitul seu naș Ioan Rusu, 10 cor.

3) dela Petru Tisu; adv. Panciova binefăcător pe viață 20 cor.

La „Fondul elevilor morboși“ dela gimnasiul din Brad, ajutor dela „Albina“ din Sibiu 200 cor.

La „Fondul Șaguna“ dela același gimnasiu cu menirea de-a provedea studenți miseri cu cărți de studiu, ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, fost cassar la „Crișana“ dela societatea „Crișana“ din Brad 30 cor.

Marinimoșii binefăcători primească espresiuina profundei mulțumite!

Brad, 7 Aprilie 1903.

Comisiunea administratoare:

George Părău
președinte.

Dr. Pavel Oprîșa
cassar.

Bățul pribegiei. Pentru cei-ce au de gând să iee și ei bățul pribegiei, în deosebi pentru cei-ce vreau să meargă în Africa-de-sud, ministrul de externe face cunoscut, că ei trebuie să aibă certificat anume făcut pentru Africa-de-sud, că fără acela deja dela graniță îi trimite napoi. Cu o cale să face cunoscut, că în Africa stările pentru streinii ce vin, sunt foarte nepriincioase, (căci Englezii, acum stăpâni ai acelor țeri, își duc oameni la lucrurile de lipsă, din nemărginitele lor colonii).

Voluntar, osândit la robie. În școala de voluntari din Dobrițin, Béla Szelle era unul din cei mai frumoși și voinici voluntari, absolvent de gimnasiu, în etate de 20 ani. În iarna trecută l-au pus și pe el de vardă la tennița robilor. Era noaptea și frig tare afară. Voluntarul, se vede că un tinar ușuratec, ce s'a gândit ce nu, a deschis o odaie în care erau închiși niște arștanți mai ușori, și a intrat să se încălzească și să odihnească nițel. Nenorocul lui a vrut, că chiar atunci se vină patrula, care l'a aflat săzând pe patul robilor, în celulă.

S'a făcut arătare, și tinerul a fost osândit de tribunalul militar la trei ani robie, după cari are a servi alți trei ani ca soldat de rând. A fost pentru el îngreunător că a fost voluntar deci om inteligent, care a

învețat în școala voluntarilor legile militare și asprimea lor, și că chiar la robie fiind de pază, și-a părăsit postul.

Mulțumită publică.

Turdaș, în 14 April 1903.

Dle Redactor!

În numele credincioșilor parohiei noastre gr-or Turdaș, aduc și pe această cale mulțumită Domnului notar Ioan Roșu care din simț creștinesc și pătruns de însemnătatea cântărilor bisericii noastre ne-a dăruit un prea frumos Octoich-mare, legat în piele marochină, ediția de București cu litere latine, în valoare de 29 coroane, care s'a și predat folosinței în ajunul Invierii Domnului.

Tot ca dar de Invierea domnului n-a surprins cu frumoase daruri On. Domn George Brassai din Orăștie, anume cu un frumos dulap lucrat solid pentru păstrarea ornatelor bisericești; ear Iacob Lula cu soția sa Salomia au procurat pe spesele lor un prea frumos potir, disc și stea, de China aurite precum și un frumos mășai țesut anume pentru prestol, toate în valoare de 60 Coroane.

Tuturor acestor donatori le exprim cea mai profundă mulțumită, dorindu-le viață îndelungată ca și pe viitor să mai poată contribui la înfrumșetarea casei Domnului întru gloria și lauda lui Dumnezeu.

Adam Teodor
preot gr.-or.

FEL DE FEL

Ciocanul E vorbă de un obicei vechiu oare-cum național și original al Englezilor. În orașele din cele mai multe țeri vrând să intri la o casă a cărei poartă o afli încuiată, suni cu clopoțelul electric și vine de-ți deschide. În Londra, marea cetate a Englezilor, în loc de clopoțel de sunare, ai la poartă un tradițional *ciocan*, cu care suni. E obicei vechiu, strămoșesc, și Englezii sunt atât de prețuitori ai bunelor obiceiuri ale părinților lor, că din pietate pentru ele n'au înlocuit nici ciocanul sunător dela poartă prin modernul clopoțel electric. Ba ei cinstesc chiar și felul de ciocănire cu el, precum l-au moștenit din bătrâni. Potrivit obiceiului vechiu, curierul postal bate de două ori cu ciocanul pe tabla de metal a cărei sunet îl aduce pe portar, servitorul bate odată, iar un prietin, un gentleman, bate de câte-ori vrea cu el, mai mult ca de două-ori.

Între ciocanele de sunat la poartă sunt în marea cetate foarte multe, cari sunt așa zicând adevărate lucrări de artă. Pe ciocanul ce atarnă la poarta familiilor nobile, e săpat pe o lature a lui ori pe coadă, coroana, insignia nobilitară a familiei, cele mai multe ciocane sunt de argint, fixate în aramă.

Ciocanul dela poartă cu atât e mai prețios și mai cinstit, cu cât e mai din vechi vremuri rămas din tați în fii.

Istoric și foarte prețuit e ciocanul dela poarta palatului ministeriului presidial, în strada Downing-Street Nr. 10. Măcar că nu e un ciocan nici pompos nici, scump numai de aramă galbină, dar pentru că e tare tocit și au bătut cu el de trei sute de ani tot bărbății cei mai de frunte politici ai Angliei, unii ca stăpâni casei (ministri președinți) alți ca ministri ori ca oaspeți, ear unii și în o calitate și în alta.

Ciocanul dela palatul universității e vestit prin aceea, că de șase sute de ani e tot la poarta universității și bat cu el toți doritorii de știință, suflutele cu sete de lumină și cu nădejde de viitor, și greii lor dascăli! Cum universitatea aceasta a fost prin

vremi strămutată de colo-colo, și ciocanul acesta a bătut oare-când la poarta ei în Oxford, în Cambridge și și acum în London.

Dar poate cel mai interesant e ciocanul dela intrarea principală a bisericii catedrale numită „Durham“. Biserica asta e zidită de acuși o mie de ani, întru cinstea lui St. Cuthbert, a cărui oseminte și azi zac sub altarul ei. Regele Alfred a dat poruncă, că cel ce fugind de vre-o prigonire a sorții din lume, va intra biserica aceasta, capătă aci hrană și scut 37 de zile. Dacă cel prigonit atingea cu mâna ciocanul acestei biserici, era mântuit. Il slobozeau în lăuntru și era scutit de prigonire mai departe. Aci preoți îl luau în samă și de era gonit pentru păcate, cereau se-l îndrepteze și se-l dea apoi pocăit lumii. De ar ști grăi, minuni ar ști spune acel ciocan, despre câte mâni curate l'au atins cerând intrare la rugăciune, dar și despre câte de cele păcătoase pătate chiar de sânge cari cereau scut de urmărirea pentru păcatele lor.

HAZURI

La examen. Învețătorul: Pentru-ce ne rugăm noi lui D-zeu, ca să ne dea pâinea cea de toate zilele și de ce nu-l rugăm să ne-o dea pe o lună ori chiar pe un an întreg?

— Băiatul: „Pentru-că s'ar mucezi“.

Deosebire. Ce deosebire este tată dragă, între un avocat și între un medic? Întrebă Ionel pe tatăl seu.

— Aceea — îi răspunde tatăl, — că medicii fac procese scurte, iar advocați lungi.

Din Public.

Pentru forma și cuprinsul celor din rubrica asta, răspund trimițătorii.

O întimpinare.

Petroșeni în 10 April 1903.

M. stim. dle redactor!

În Nrul 7 al „Pop. Rom.“ am timbrat pe unii indivizi de aici de „păcătoși etc.“ Epitropul D. Socol mă provoacă în Nrul 12 al prețutei „Libertatea“ să-i spun cine sunt aceia. Nu vreau să-i răspund direct, ci voesc numai să-mi documentez aserțiunea mea.

1. În 15 Febr. a dat „corul tinerilor mineri din Petroșeni“ un concert în favorul bis., la care dl Socol recunoaște, că a fost invitat, dar nu a luat parte. Am condamnat pe respectivii nu ca comitet, ci ca membrii în conducerea bisericii, cari fapte în favorul bisericii, nu le sprijinesc. Dl Socol a cetit rău „Pop. Rom.“ ceea-ce de regulă numai oameni cu musca pe căciula o fac.

2. Zice dlui: „că el și alți mulți binefăcători ai bisericii sunt dușmăniți!“ Comuna noastră bis. are preste 300 de oameni cu drept de vot. Epitropul și-a adunat vre-o 17 inși în jurul seu între cari servitori, cocși, oameni cu trecut foarte aventurios, oameni, cari strigă în public „că metropolitul nu poruncește la biserica noastră“, ba chiar streini de neamul nostru, defraudanți, și cu aceștia bagă zizanie în pacea comunei noastre. Aceștia sunt binefăcătorii. Și binefăcătorii: S'au făcut în cești doi ani din urmă concerte în favorul bis. la cari epitropul cu oamenii săi n'a dat absolut nici un sprijin. Ba când dl P. Iacob l'a rugat să-i dea ajutor la un concert, a declarat că nu vrea să știe de concerte.

3. În Martie 1902 s'a înființat „Reuniunea femeilor spre înfrumșetarea bis.“. Nici una din femeile acelor „binefăcători“ nu s'a făcut membră. Ba iarăși dl Socol a declarat în 25 Martie 1902, că nu vrea să știe de înfrumșetarea bisericii. Ba ce e mai mult, au încercat să interzică funcționarea acelei reuniuni.

4. Ingrijirea de bunăstarea bisericii, cu care se laudă dl Socol, iat'o:

În 14 Iulie 1902 a fost chemat de preot în biserică, ca să-și dea raport despre averea bisericii (§. 17 din reg. afac. epitr.). Nu s'a prezentat. În 19 dec. a fost chemat din nou (§. 27 din stat. org.) prin listă de subscriere pe care a subscris-o fără nici o observare, dar tot nu s'a prezentat. Ba s'a scusat în fața directorului și consil. reg. al minelor cu banala și copilărească frază, că „i-a fost teamă că-l bat oamenii sei”. Un om cu conștiința curată și cu drept în mână, mai ales pentru biserică, nu se înspăimântă de amenințări.

5. În 30 Oct., a fost alege de deputat la congres. Epitropul însuși a plecat din biserică zicând, că: „nu se plătește să stai la așa ceva”.

6. Martore sunt rațiunile anilor trecuți, că epitropul n'a dat nici un ban bisericii. Iar' mobilierul făcut de dumnilui, ca măsur, a fost plătit bine de tot. În urmă ne-a scos ochii cu două strane, pe cari oamenii lui voesc acum (5 Apr.) să pună monopol.

7. Din 20 Ian. 1902. de când n'a mai voit epitropul să-și dea raport, au intrat la biserică cu știrea președintelui sau a altor oameni ai comitetului, dela băile de cărbuni 1767 cor. iar' din disc. 644 cor. Cu totul 2441 cor. afară de alte venit, despre cari numai el știe. Eliminată au fost 1958 cor. A trebuit să-și aibă la finea lui Ian. 1903 cel puțin 453 cor. bani gata. Cambiul însă dela „Ardeleana” din 24 Febr. n'a voit să-l plătească, deși i-a adus preotul cu 4 zile înainte la cunoștință, ci a lăsat să se protesteze. Binele bisericii!

8. Ține ședințe cu oamenii sei, în casa sa și în birturi unde aduc hotărârile cele mai bizare, dovadă o hârtie numită de ei „protocol încheiat, etc.” din 12 Ian. și adresat ofic. parochial, în care amestecă în cele mai îndrăznețe neadevăruri și pe Esc. Sa Metropolitan.

9. În ambiția sa a mers așa de departe, de a cerut dela comitet document, că al lui e meritul zidirei bisericii, câtă vreme știe lumea toată, că de nenumărate ori a trimis la ceilalți membri ai comitetului „să facă de bani, ca să plătească lucrătorii, că de nu fuge de-acasă”.

10. Zice dl Socol, „că nu cunoaște pe cei-ce pun bețe în roate”. (se vede, că nu s'au uitat nici când în oglindă)... „pentru-că nefiind alege noue mandatul comit. vechiu a încetat de s'afirmat anul trecut”. Bageama de-aceea nu și-a dat raport, în credința, că poate face lucrurile mușama, și și-a ales dumnilui un comitet, care să dea ridicol de „comitet bisericesc”.

Aceștia sunt binefăcător și ac. stea sunt căile, pe cari umblă epitropul după binele bisericii. Imi pare rău că trebuie să le descoper. Imi pare însă și mai rău, că se lasă sedus de un iepure ascuns în tufă la spatele dumnilui, care i-a concipiat scrisoarea și care se folosește de necunoștința dlui Socol de e-l espune în public, pentru-că dl Socol nu e în stare să concipieze o scrisoare, ca cea din Nr. 12 al foi „Libertatea”.

De altfel întreaga afacere a fost așternută la P. V. Consistoriu la timpul seu și până nu se resoală de acolo nu mai stau de vorbă în publicitate cu dl Socol și oamenii sei, nici nu vreau să satisfac curiozitatea dumnilor de-a-mi ști numele, deși dovezile de mai sus sunt destul de puternice și mai am o traistă plină.

Multămindu-ți pentru bunăvoință, Dle Redactor, te rog să primești asigurarea sincerei mele stime.

Jianu.

Declarațiune.

În numărul din săptămâna trecută a foii „Szászváros” a apărut, cu subscrierea dlui Francisc Simon un articol ofensător și calomnios, față de care pe această cale numai atâta declar, că e dela început până la sfârșit un neadevăr tendențios și dur, a cărui scop e nimicirea alegerii mele.

Pașii de retorsiune legală îi fac față de calomniatorul meu, și mă voiu întâlni cu dl Simon înaintea judecătorei penale.

Orăștie, la 16 April 1903.

Laurențiu Perhaița.

Sz. 136—1903. végrh.

Arverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a dévai kir. törvényszék 1901. évi 3111 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurél szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana” tak. és hitelintézet javára Lázár Árpád g.-dobrai lakos elleni 280 kor. s járulékal erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarha nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen árverés a m.-illyei kir. járás-bíróság 1903-ik évi 83 számú végzése folytán 280 kor. tőkekövetelés, ennek 1899. évi július hó 12 napjától járó 6% kamatai, és eddig 105 kor. 10 fil. biróilag már megállapított költségek erejéig Gura-Dobrán alperes lakásán leendő eszközzésére 1903. évi április hó 29 napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Maros-Ilyén, 1903. évi április hó 2 napján.

Dobra László,
kir. bir. végrh.

Sz. 1644—1903. tkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A dévai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy „Ardeleana” szászvárosi pénz-és hitelint. végrehajtónak Bácsi József bácsii lakos végrehajtást szenvedő elleni 100 K s jár. iránti végrehajtási ügyében az 1881. LX.

t.-cz. 144. §-a alapján a 146., 167. §§-ai értelmében a dévai kir. törvényszék, a dévai kir. járásbíróság területén levő és Bácsi községben fekvő a bácsi 111 sztkvben A † 19 rsz., 271, 273, 274, hrsza 665 K, 20 rsz., 604 hrsza 320 K, 21 rsz. 770 hrsza 346 K, ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi június hó 3 napján d. e. 9 órakor Bácsi községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtnak fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-ot készpénzben vagy az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Déva, 1903. évi marcius hó 5 napjának.

Fábián,
biró.

In parte ori în arândă!

5 jugere de pământ arător, (în Ceret) se dau în parte ori în arândă.

Mobile noue,

moderne, pentru o odaie de durmit și pentru un prânzitor, se vind din mână liberă, tare ieftin!

A se cere informațiuni în Strada Posta-veche la Nr. 5.

CÂND

VENIȚI LA ORAȘTIE

nu uitați a cerceta

pentru trebuințele ce aveți D-v. următoarele firme:

Depozitul de haine gata și mare croitorie vieneză alui
SIMION CORVIN jun.
drumul țerii.

Prăvălia de manufactură și deposit de păpuși gata alui
GEORGE BACIU
în piață.

Prăvălia de manufactură alui
ION LAZAROIU
în piață.

Noua prăvălie mixtă a lui
IOAN ROB
piața-poliției.

Primul depou de peste sărat de toate sortele, alui
VASILIE N. BIDU
în Orăștie.

Prăvălia de opinci și pielărie a lui
PETRU BANCUI
în piață.

Croitoria pregătind și haine bisericesci, alui
ADAM CRISTEA
Colțul Str. Beriiului.

Cel mai elegant atelier de frisat, și tușă alui
IOAN ANDRESCU
piața-poliției.

Măcelăria lui
AUREL PAPIU
piața poliției.

Institut funebral
BARCSI J. și G. BRASSAI
în Orăștie.

Atelierul de măsur (têmplar) și deposit de mobile și cosciugnri alui
DUMITRU MARTIN
str. Căstăului

Croitoria lui
IOAN MUNTEAN
drumul țerii

Atelierul de păpucărie alui
ION LAZAROIU
drumul țerii.

Ferăria lui
ILIE LĂDARIU
Drumul-țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN VĂRMĂGEAN
lângă spitalul mil.

Rotăria lui
NICULAE FILIMON
dr. țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN TOMUȚA
piața-poliției.

Atelierul de păpucărie alui
alui GEORGE BALOMIRI
Str. Căstăului.

Cu poziție spre Mează-Zi, sunt de vânzare în vilele Oraștiei

cinci vii

laolaltă de 1118 metri pătrați.

Să dau și parcele singuratic.

Francisc Schäser
în Alba-Iulia.

Un învățacel, care se fie din o familie onestă și posedă 1—2 clase civile, reale sau gimnasiale, pe lângă întreaga întreținere, se primesc momentan în prăvălia de mărfuri mixte a Domnilor

B. Popovici și Fii
în Hațeg.

Încunoștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, cumcă am deschis un

Atelier Fotografic

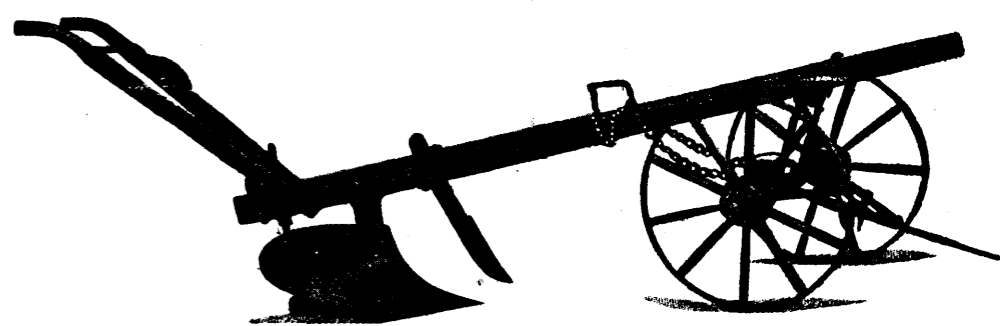
în Orăștie, casele d-șoarei Ida Geltch, Strada apei, (lângă școala civilă de fete), unde toate lucrările speciale se primesc și executează cât mai prompt.

În special atrag atențiunea Onor. public asupra fotografiilor de copii foarte succese și amplificarea fotografiilor mici.

Rugându-mă pentru sprigul On. Public, mă subsemn

Cu deosebită stimă

Alfred Adler,
fotograf.

Cele mai bune pluguri

sunt azi așa numitele „Pluguri de Bacica”, lucrate din renu-mitul și neîntrecutul fer de Stiria.

Părțile de lemn sunt din material sănătos, lemn tare, trainic. Plugurile aci recomandate se pregătesc în Orăștie sub supraveghiarea mea proprie și așa pot mijloci reparări ori schimbări mai mărunte, fără cheltueli, aicea.

Pluguri de probă dau bucurios celor-ce doresc, și neplăcând, le primesc înapoi.

Prețul (afară de roțile) 20 cor. unul.

Recomand cu toată stăruința aceste pluguri tuturor economilor nostri!

Vânzătorilor: rabat.

Ioan I. Vulcu
Orăștie.

ILIE LĂDARIU, măstru faur, în Orăștie.

Fac cunoscut onorațiilor mei mușterii, că mi-am strămutat locuința și lucrătoreea, din casele în cari eram, în cele vecine, ceva mai jos pe drumul țerii, la Nr. 50, în casele proprii!

Rog pe onorații mușterii, cari m'au învrednicit de încrederea lor, a mă cerceta în noul local de lucrătoreea, promițându-le lucru solid și repede, ca și în trecut!

În curtea mea se află și un măstru rotariu, așa că reparaturi de caré și căruțe, atât în părțile lor de lemn ca și de fer, se pot face aci la un loc, îndată. Asemenea se primesc comande de a pregăti caré ori căruțe de tot noué, din material de lemn trainic și ferecate în ferăria mea în modul cel mai solid.

Rog a mă căuta în noul meu local propriu:

Drumul țerii, Nr. 50, dela biserică gr.-orientală peste drum, mai jos!

Ilie Lădariu,
măstru faur.

1—3